

Зоран Лакић, ИСТОРИЈА И ИСТОРИЧАРИ ЦРНЕ ГОРЕ, Црногорска академија наука и умјетности, Подгорица 2017

Академик Зоран Лакић спада у ред наугледнијих историчара Црне Горе. Својим вишедеценијским научно-истраживачким радом на пољу историјске науке, дао је драгоцјен допринос развоју историографије на југословенском простору. Аутор је преко 30 књига, монографија, студија, у којима се, поред разматрања црногорских и југословенских тема, осврнуо и на балканска и европска актуелна питања. Има заиста богату библиографију, са преко 1.600 библиографских јединица, а радови су му превођени на бројне свјетске језике. Добитник је престижне награде „Владимир Ћоровић“ за 2017. годину. Добитник је и југословенске Четворојулске награде, као и највећег црногорског признања за науку, награде „Октоих“. Два пута је биран за личност године – признање из Кембрица и Њујорка, а добитник је и ордена Америчке легије части.

У издању ЦАНУ појавило се још једно вриједно дјело академика Зорана Лакића, „Историја и историчари Црне Горе“. Аутор је у књизи одабрао 20 личности које су својим истраживачким радом дали немјерљив допринос црногорској историографији. На скоро 400 страница, приказан је пресјек историографског до-

приноса еминентних научника у научној расвјетљавању бурне црногорске прошлости. Књига је конципирана из три дијела: први дио – Стара Црна Гора (9-71 стр.), други – Црна Гора у Југославији (71-242) и трећи – Савремена Црна Гора (243-373). Аутор се одлучио да у првом и у трећем дијелу књиге обради по пет знаменитих историографа, док се у другом, најобимнијем, осврнуо на 10 личности које су дале научни допринос историји Црне Горе. Дакле, аутор се одлучио да издвоји личности које су биле махом професионални историчари од заната, али и јавне, политичке личности, које су својим дјелима дале одређени допринос црногорској историографији.

Аутор је настојао да проникне у дубину мисли и дјела, при обради одабраних личности. Тако је Петар Први Петровић (Свети Петар Цетињски) стилски портретисан као филозоф најдубљих мислиу својим посланицама, а Његош као пјесник, кога свака генерација чита на свој начин, правећи својеврсне контроверзе око његових дјела и злоупотребавајући га често и у дневнополитичке сврхе. Књаза/краља Николу Петровића портретише и као пјесника и државника и „таста Европе“ и „цара јуна-

ка“ који је црногорској историографији дао допринос преко мемоаристике. Апострофирани су и доприноси Вука Стефановића Караџића и Валтазара Богишића на језичком и законодавном пољу. Вук је кодификовао језик којим данас говоримо, али и дао допринос историографским списом Црна Гора и Црногорци, а Валтазар на правно ваљан начин кодификовао и норму и традицију.

У другом, најобимнијем дијелу књиге, аутор је обрадио патријарха Гаврила Дожића, Сретена Вукосављевића, као вриједног хроничара црногорских села и истраживача односа и утицаја националног и вјерског. Такође је истакнуто и дјело др Ника Миљанића – председника црногорског ратног парламента, Блажа Јовановића, Светозара Вукмановића Темпа („Мемоари“), као и контроверзног Милована Ђиласа. Истакнути су и професионални историчари, попут: Васе Чубриловића (истичемо за ову прилику његову Терминологију племенског друштва у Црној Гори), Бранка Петрановића (најплоднијег и најпозданијег историчара прве и друге Југославије), Димитрија Дима Вујовића (о Подгоричкој скупштини 1918) и Новице Ракочевића (о Црној Гори у Првом свјетском рату).

У трећем дијелу књиге обрађени су: Богумил Храбак (један од највреднијих архивских истраживача, који је дао допринос историји појединих црногорских мјеста и бавио се бројним

другим историјским темама), Обрен Благојевић, са дјелима Пива, Економска мисао у Црној Гори и другим (који уз Ђиласа представља спону науке и политике, односно њиховог ривалитета кроз историју); Василије Крестић, Владо Стругар (који је свеобухватно приказао положај Црне Горе у заједничкој држави), црногорски митрополит Амфилохије. Академик Лакић истиче да је сваки од 20 аутора писао о рату и ратним дешавањима, јер су ратови у црногорској прошлости били чести. У живом народном сјећању и традицији су остали бојеви на Царевом лазу, Граховцу, Вучјем долу, битка за Тарабош, пад Ловћена, Тринаестојулски устанак...

Како је истакнуто, ова књига се бави историјом и историографијом и личностима које су, свака на свој начин задужиле Црну Гору, било да су утицале на стварање и обликовање Црне Горе или су научно проучавале њену прошлост. Ово дјело представља својеврсни наставак раније ауторове књиге Историја и историографија, која је као запажено дјело доживјела два издања. Аутор је можда могао направити и другачију структуру и концепцију књиге, али се одлучио за овакву методологију и начин презентовања значајних личности и њиховог историографског стваралаштва и доприноса за Црну Гору. Стога, ово вриједно и корисно дјело препоручујемо научној и стручној јавности.

др Раденко Шћекић